

Toimetuse ja talituse:

Rakvere Viru Maleva staap

Telefon 8.

Kuulutuste hind:

Kuulutuste küljel 4 s. veeru mm.

Esiküljel . . . 8 " " "

Teksti sees . . 12 " " "

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimise hind:

postiga 1 kroon aastas.

Tellimisi võtavad vastu peale maleva staabi kõik kompaniide päälikud ja naiskodukaitse jaoskondade esinaised.

V i r u Malevlane

Nr. 14.

Laupäeval, 15. juunil 1929. a.

I aastakäik.

KÄSUKIRI

Viru Malevale

Nr. 17.

10. juunil 1929 a. Rakveres.

§ 1.

Kinnitan klassilaskuriteks alljärgnevad kaitseliitlased:

Esilaskuriks:

1. komp. sp. pl. Otto Rästas — Rakvere valla komp.

2. mlvl. August Posti — Küti komp.

3. komp. pl. abi Gerhard Kaber — Rakvere valla komp.

4. mlvl. Paul Topmann — Kalevi komp.

II klassi laskuriks:

1. mlvl. Oskar Tiitson — Rakvere valla komp.

2. rhm. pl. Leonhard Pender — 1. komp.

3. mlvl. Ernst Vaher — Kalevi komp.

4. rhm. pl. August Tenneberg — Rakvere valla komp.

5. j. pl. Rudolf Steinfeldt — Kunda komp.

Algajate klassi lõpetanuks:

1. mlvl. Ugo Viilberg — Rakvere valla komp.

2. mlvl. Karl Kirsch — Rakvere valla komp.

3. j. pl. Evald Arro — Sõmeru komp.

4. j. pl. Paul Pajos — Rakvere valla komp.

5. mlvl. Hermann Tenneberg — Rakvere valla komp.

6. mlvl. Evald Voit — Rakvere valla komp.

7. mlvl. Theodor Justus — Kunda komp.

8. mlvl. Hans Reiman — Kunda komp.

9. mlvl. Theodor Andresson — Kunda komp.

10. j. pl. August Oru — Kunda komp.

11. mlvl. Herman Lampe — Kunda komp.

12. mlvl. Hans Mors — Kunda komp.

13. mlvl. Frits Uusvel — Kunda komp.

Kõiki ülalnimetatud malevasi laskeharjutuste alal viin üle vastavasse järgmisesse kõrgemasse klassi.

Luban väljaanda ja kanda O. Rästasel, A. Postil, G. Kaberil, P. Topmannil — esilaskurklassi rinnamärkid ühes akselbantide ja diplomidega; O. Tiitsonile, L. Penderile, E. Vaherile, A. Tennebergile, R. Steinfeldtile — II laskurklassi rinnamärkid ühes diplomidega.

Õiendus: lauajuhend Nr. 500, 544, 553.

§ 2.

Kadrina malevkonna juhatuse otsuse põhjal malevkonda vastuvõetud kod. Gotlieb Friedrichi p. Scheer, Jaan Kustase p. Punt, Karl Jaani p. Rumberg, Gustav Jaani p. Kübarsepp ja Johannes Augusti p. Dobra lugeda malevasse vastuvõetuks soovivalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 575.

§ 3.

I Rakvere malevkonna juhatuse otsuse põhjal malevkonda vastuvõetud kod. Richard Gustavi p. Koolmann, Hans Eduardi p. Kolk, Julius Villemi p. Niilender, Adolf Pauli p. Ellmann, Arnold Joosepi p. Lemendik, Evald Oskari p. Kamarik, Heindri Otto p. Mutlik, Karl Juhani p. Järlakas, Erhard Jagupi p. Kroon, Punane Harald Jaani p. — tegevliikmeteks; Anton Jüri p. Peterson, Karl Oskari p. Neumann, Voldemar Al-deri p. Hammer, Elmar Liisa p. Liiv, Jaan Jakobi p. Sepp, Hans Joh.

p. Kuss, Johannes Al-dri p. Mäitse, August Juhani p. Tiitus — toetajaiks liikmeiks, lugeda malevasse vastuvõetuks soovivalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 552.

§ 4.

I Rakvere malevkonna juhatuse otsuse põhjal malevkonda vastuvõetud kod. Konstantin Kustavi p. Vikat, Edgar Eduardi p. Praks, Al-der Johannese p. Nikker lugeda malevasse vastuvõetuks soovivalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 552.

§ 5.

V. Maarja malevkonna Venevere kompanii juhatuse otsuse põhjal kompaniisse vastuvõetud kod. Al-der Jaani p. Kärme, Martin Karli p. Nork, Arnold Johannese p. Kuusmann, Al-der Andrese p. Tammik, Hermann Aleksi p. Tõnisson, Johannes Augusti p. Berg, Hans Juhani p. Tikenberg, Arnold Gustavi p. Tanneberg, Julius Karli p. Kivi, Johannes Augusti p. Tõnisson, Eduard-Konstantin Jakobi p. Kintsel lugeda malevasse vastuvõetuks soovivalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 563.

§ 6.

Haljala malevkonna Haljala kompanii juhatuse otsuse põhjal kompaniisse vastuvõetud kod. August Ludvigi p. Annus, Harald Heinrichi p. Roosvald, Ernst Lahn lugeda malevasse vastuvõetuks soovivalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

§ 7.

Haljala malevkonna Vihula kompanii juhatuse otsuse põhjal kompaniisse vastuvõetud kod. Johannes Jakobi p. Leitsmann lugeda malevasse vastuvõetuks soovivalduse lehel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 407.

§ 8.

Narva maleva Vaivara malevkonna mvl. August Henriku p. Pedaksaar, kui ületunud Viru malevasse, lugeda malevasse vastuvõetuks 18. märtsist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 279.

§ 9.

II Rakvere malevkonna Rägavere kompanii juhatus otsuse põhjal lugeda mvl. Al-der Mikael tegevliikme kohustest vabastatuks ja arvata toetajaks liikmeks 8. maist s. a. arvates.

§ 10.

Maleva koosseisust ja V. Nigula malevkonna Kalvi kompanii nimekirjast mahakustutada mvl. Johann Torpan, elukoha muutmise tõttu, 1. maist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 475.

§ 11.

Maleva koosseisust ja I Rakvere malevkonna nimekirjast mahakustutada mvl. Ferdinand Mardi p. Klammer, elukoha muutmise tõttu, 14. maist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 552.

§ 12.

Maleva koosseisust ja V. Maarja malevkonna nimekirjast mahakustutada malevlased järgmiselt:

Venevere kompaniist:

Elukoha muutmise tõttu — Johannes Jaagu p. õis, Karl Hugo p. Müllerhof, Oskar Taaveti p. Kirp — 1. juunist s. a. arvates.

Salla kompaniist:

Elukoha muutmise tõttu — Otto Eiser, Martin Erik, Al-der Siimann — 1. aprillist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 562, 561.

§ 13.

Maleva koosseisust ja II Rakvere malevkonna nimekirjast mahakustutada malevl. August Joh. p. Krikberg, elukoha muutmise tõttu, 24. maist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 526.

§ 14.

Maleva koosseisust ja Jõhvi malevkonna nimekirjast mahakustutada malevlased järgmiselt:

Jõhvi alevi kompaniist:

Elukoha muutmise tõttu — Kurt Karli p. Beckmann — 15. märtsist s. a. arvates.

Järve valla kompaniist:

Surma läbi — Hermann Abrami p. Mikiver — 25. maist s. a. arvates.

Kohtla valla kompaniist:

Loiu tegevuse pärast — Eduard Salla, Eduard Tarum — 25. maist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 536.

§ 15.

Jõhvi malevkonna Järve valla kompanii malevlased August Al-dri p. Rutof, Herman Jaani p. Mikifer, Jo-

hannes Jüri p. Rebane, sihikindla päälikute ja juhatuse korralduste mittetäitmise pärast, käsen lugeda malevast väljaheidetuks 25. maist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 536.

Alguskirjale allakirjutanud:

G. V a h e r,

Major.

Viru Maleva Päälik.

KÄSUKIRI**I Rakvere Malevkonnale**

Nr. 8.

1. juunil 1929 a. Rakveres.

§ 1.

Elukoha muutmise tõttu lahkunud 1-se kompanii pääliku r.-lp. Herbert Must'a vabastan kompanii pääliku kohuste täitmisest 23. maist s. a. arvates.

Kompanii pääliku kohuseid täita ajutiselt kompanii pääliku abil U. Sammelselg'il.

§ 2.

1-se kompanii päälik H. Must ja sama kompanii pääliku abi U. Sammelselg kandsivad ette, et esimene kompanii üleannud ja viimane vastu võtnud.

Õiendus: Nende ettekanded 23. maist s. a.

§ 3.

1-se kompanii jao pääliku Aleksander Orav'a vabastan jao pääliku kohuste täitmisest tema enese soovil 1. maist s. a. arvates.

§ 4.

Vastavate üksuste päälikute ettepanekul kinnitan päälikuteks allpool nimetud malevlased järgmistele kohtadele:

1. kompaniis:

Mvl. Johannes Zapp'i — jao päälikuks — 1. V. 1929 a. arvates.

Kalevlaste kompaniis:

Mvl. Voldemar Mathiesen'i — 1. rühma päälikuks — 9. IV. 1929 a. arvates.

Mvl. Anatol Michelson'i — 2. rühma päälikuks — 9. IV. 1929 a. arvates.

Side komandos:

Mvl. Villem Lillenbach'i — komando vanemaks — 9. IV. 1929 a. arvates.

§ 5.

Avaldan malevkonna IV aastapäeval 26. mail 1929 a. peetud laskevõistluste tagajärjed:

Grupi laskmises sõjaväe püssidest:

1. kohale — Kalevlaste kompanii — 280 silma.

2. kohale — Erikomandod — 260 silma.

3. kohale — Kunda kompanii — 248 silma.

4. kohale — 1-ne kompanii — 242 silma.

5. kohale — Öppur-kompanii — 240 silma.

Parimateks laskuriteks gruppides osutusid:

1. kompanii grupis — Murd, August — 49 silma.

Kalevi komp. grupis — Karofeldt, Andreas — 50 silma.

Öppur kompanii grupis — Jensen, Heiti — 47 silma.

Kunda kompanii grupis — Juurmann, Aleksand. — 47 silma.

Erikomandode grupis — Kuldvere, Voldemar — 49 silma.

Üksiklaskmises sõjaväepüssidest:**A. klassis:**

1. kohale — mvl. Reimann, Hugo — 170 silma.

2. kohale — j. p. Karuks, Valter — 169 silma.

3. kohale — mvl. Karofeldt, Andreas — 156 silma.

B. klassis:

1. kohale — mvl. Vaher, Ernst — 79 silma.

2. kohale — mvl. Lauri, Otto — 73 silma.

3. kohale — j. p. Schelbach, Oskar — 71 silma.

Algajate klassis:

1. kohale — k. p. abi Sammelselg, Ulrich — 64 silma.

2. kohale — mvl. Lindberg, Harald — 60 silma.

3. kohale — mvl. Kaber, Johannes — 49 silma.

Püstolitest laskmises päälikutele:

1. kohale — k. pääl. Kuldvere, Voldemar — 75 silma.

2. kohale — k. pääl. Stahlberg, Viktor — 49 silma.

3. kohale — r. pääl. Rimmel, August — 31 silma.

Üksiklaskmisel spordipüssidest:

1. kohale — j. p. Karuks, Valter — 103 silma.

2. kohale mvl. Reimann, Hugo — 92 silma.

3. kohale — Verder, Aleksander — 87 silma.

Üksiklaskmisel jahipüssidest tuvi pihta.

1. kohale — mvl. Murd, August — 4 tabavust.

2. kohale — mvl. Heisvald, Voldem. — 4 tabavust.

3. kohale — r. p. Pender, Leonhard — 2 tabavust.

E. P a j o s,

Kapten,

Malevkonna Päälik.

Tuhanded kaitseliitlased Rootsi kuningat tervitama.

Juba mõnda aega kestavad ettevalmistused kaitseliidupäeva pühitsemissiks Tallinnas 26.—28. juunini s. a. Kaitseliidupäeva kavas on nagu

varematelgi juhtumistel rida huvitavaid võistlusi sõjalisel ja kergejõusliku aladel, millest osa ruttavad võtma ligi paar tuhat sportlast-kaitseliitlast.

Eriliselt piduliku ilme tänavusele kaitseliidupäevale aga annab see asjaolu, et teda tuleb külastama kõrge külaline meie naaberrahva — Rootsi kuningas.

Selle suursündmuse puhul peeti möödunud nädalal kaitseliidu peastaabis kaitseliidu juhtivate pealike nõupidamiskoosolekut. Samale küsimusele pühendati ka eilne keskjuhatuse ja vanematekogu koosolek.

Nagu selgus pealike koosolekul, tulevad igast maanurgast kõrget külalist tervitama 4—5000 meest, kelledele seltsivad veel 1—1500 Tallinna malevlast.

27. juunil, kuninga saabumisel moodustavad kaitseliitlased spaleeri sadamast Kadrioru lossini. Pärast seda algavad võistlused. Kaitseliitlastele, kes võistlusist osa ei võta, võimaldatakse vabal ajal igasuguste asutuste (Riigikogu, Estoonia teater jne.), ühistegeliste äride (ETK, Pk. Estoonia jne.), pankade (Eesti Pank, Krediitpank j. t.), tehaste ja vabrikute ja Tallinna vaatamisväärsuste paikade külastamine. Järgmisel päeval, 28. juunil esineb kaitseliit Rootsi kuninga ees suurejoonelise paraadiga, millest osa võtavad 5—6000 kaitseliitlast.

Kaitseliitlastele, kes neil päevil soovivad tulla Tallinnasse, võimaldatakse teedeministeeriumi poolt priisõit raudteel ja laevadel, samuti muretsetakse neile tasuta korterid. Ka toidustamisel püütakse malevlastele vastu tulla nii palju kui võimalik, — igasse ühiskorterisse seatakse naiskodukaitse poolt lauad võileibade, külmade suupistete ja kuuma teega, kus odava hinnaga endale toitu võib osta.

Kogu toidustamist endale võtta on aga kaitseliidu peastaabil võimata, mispärast ka iga kaitseliitlane end peaks varustama paaripäevase toidumoonaga. Kaitseliidu peastaap loodab, et malevlased seda ei pea liigsuks kuluks, — on ju meil tihti juhtumisi (laulupidudel, näituste puhul jne.), kus meie maaelanikud on tulnud Tallinna oma leivakotiga. Nõnda ei tohiks ju see ka siin sünnitada raskusi, kus meie kodanikud valguvad kokku Tallinna, et tervitada meile sõbraliku ja Eesti rahva südames heas mälestuses elava Rootsi rahva esimest kodanikku ja esindajat.

Kuna kõrgetele külalistele soovitakse avaldada parimat muljet, siis

on kaitseliitlaste peres praegu käimas kibe mundrite soetamise töö. Tahame loota, et iga kaitseliitlane, kellele see vähegi on võimalik, end seks puhuks varustab kaitseliitlaste mundri, ehk vähemaltki suvepluusi, mis ju nii väga kulukaks ei lähe. Aga kui ka see peaks käima üle jõu, siis kaitseliitlaste müts ja käeside olgu ikkagi igalühel olemas, väljaarvatud õpilased ja üliõpilased, kellele on lubatud esineda oma teklites.

Kaitseliidu esinemine Rootsi esimese kodaniku ees kandku väärikat ilmet ja seepärast aidaku iga mees siin nõnda palju kaasa, kui võrd see talle on võimalik. Rootsi kuningas, kes tunneb erilist huvi just meie kaitseliidu organisatsiooni vastu, võtku meilt kaasa parima mulje ja mälestuse.

Ning selleks igauks üksikult ja kõik ühiselt tööle.

Kaitseliidu peastaap.

Teadaanne.

16. juunil s. a. korraldab Naiskodukaitse Rakvere jaoskond Rahvamaja aias suurema aia-peo, näitemüügiga, loteriiga ja mitmesuguste muude lõbustustega ja ettekannetega. Uudisena tuleb loteriis väljaloosimisele taksoauto Nr. 72 omaniku hr. Tiimuse poolt annetatud priisõit Vösule ja tagasi, kusjuures võitja saab kasutada terve auto, nii et tal võimalus avaneb võidetud piletiga ka omi tutvavaid kaasa võtta, päeva Vösul mööda saata ja öhtuks jälle tagasi jõuda.

Näitemüügile tulevad mitmesugused õmblus- ja käsitööd, mille valmistamisega naiskodukaitse liikmed agaralt ametis olnud. Kahjuks täitsivad omi kohustusi tõsiselt ainult väikene osa jaoskonna liikmeid, kes kogu ettevalmistuse raskused oma peale võtsid. Ometigi on Rakvere jaoskonnas seitsekümmend töövõimelist liiget. Miks hoiab suurem osa neist tööst eemale ja oma osa tööst teiste peale veeretavad? On ju igal liikmel ühesugune kohustus kanda. On siis tõesti nii raske kordki nädalas tunniks ehk pooleks sisse astuda, et vähemalt vaadatagi mida tehakse; see annaks jõudu ja hoogu ka teistele ja näitaks ühist püüdu ülesseatud eesmärgi vastu.

16. juunil võib vabalt suve nautida, selle seismise rahuldustundega, et oled oma peale võetud kohustusi täitnud, kas või osaliselt veel sellel päeval.

—ss.

Malevkondade vahelised laskevõistlused Rakveres.

Pühapäeval, 2. juunil peeti ära

„Palermos“, maleva laskerajal malevk. vahelised laskevõistlused.

Ilm oli sügismeeleoluline, vihma tihedas lõpmata nagu katseks võistlejatele, kas julgevad välja tulla. Kuid kiusteks kurjale ilmale ilmus kohale enamus määratud võistlejatest. Võistluste algul oli paljudel nagu tusane, et „ära tahab võistluse hukka ajada.“

Kuid hetkest, mil maleva päalik kuulutas võistlused avatuks, ning kostsid esimesed paugud — tõusis kõigil meeleolu ning võistlusiha. Ilm ka nagu nähes, et ka sellasest „tuleproovist“ on läbi tulnud, jättis nii õudsalt läbi riiete tungivad valangud õredamaks, ning võistluste keskpaiku lakkas täiesti sadamast.

Võistlused läksid kõigiti hoogsalt, ning arvestades tingimistega võrdlemisi häade tagajärgedega.

Jõhvi meestel oli „kõva kurs“ eriti vintpüssidest „B“ klassis ja spordipüssidest, kus grupil oli hää siseimine „kooskõla“. Konkurents oli üldiselt ka selletõttu väikene, et puudusid mitmed võistlejad, eriti need, kes jalgratastel pidid kohale ilmuma.

Võistlustahe ja meeleolu tõstmiseks aitasid kaasa kaunid auhinnad, mida mitmed ärid ja asutused lahkesti annetasid.

Võistluste lõpuvaatus — auhindade väljajagamine kujunes kõigiti meeliülendavaks, ning võistlejad lahkusid rahuldustundega, viies kaasa uut jõudu ja tahet ikka ja alati võisteldada.

Viitna järv ja Aaspere kompanii pidu.

Jälle on Viitna järve kaldad omale suverüü selga tõmbanud. Jälle kattuvad lehtpuud uute värskete lehtedega. Linnud oma kõlava lauluga elustavad järve ümbruse vaikust. Tahtmatult meelitab järv inimest oma samme seadma järve poole, et okas- ja lehtpuu hurmavast ilust joo-buda, ja et järve sini-rohelist vett vaadelda.

Loodus-ema on oma avara rüpe avanud, kus sajad ja tuhanded inimesed võivad järve ja metsa salapä-rast idüllil kuulata.

Kuid alaline rahu ja vaikus kipub pikapeale igavaks jääma. Tahaks vahel rahvamerd voogamas näha; tahaks inimese vaimusünnitusi: laulu ja muusikat kuulata, näitemängu ja rahvatantsu näha. Tahaks suure rahvamassile midagi öelda, mis teda igapäevast hallist tööst, rühkimisest ja murest hetkeks välja tõstaks, millegi ilusa aate peale tahaks tähelpanu juhtida; midagi pidulikku

ja sütitavat tahaks rahva hinge va-
jutada.

Ja selleks on nüüd võimalus ava-
nend. Rõmeda rmtkogu selts ja
Loobu metsateenijate ühing on Viitna
järve ümbruse rahvapargiks sisse
seadnud ja nägusa kõlakoja ehitanud,
kus suvel meelepäralisi vaba-õhu pi-
dusid võib korraldada.

K. L. Aaspere kompanii tahab oma
traditsioonilist suve-pidu 16. juunil
s. a. Viitna suurjärve otsas pidada.

Mineva-aastane suurepäraline ees-
kava ja eeskujulise korräga korral-
datud kompanii pidu on vist kõigil
osavõtjail selgesti meeles. Ja see lu-
bab küll tagada, et tänavuse kompa-
nii pidust osavõtjate arv mitu korda
suuremaks kasvab.

Kompanii juhatus on omale ülesan-
deks teinud, et rahvale mitmekesist
vaimlist lõbu pakkuda, kulude peale
vaatamata.

Tänavuse pidu kavas on:

- 1) Muusika.
- 2) Laulud.
- 3) Kõne.
- 4) Sportlised ettekanded ja rahva-
tantsud.
- 5) Näidend: „Millest kaebavad ka-
hurid“.

6) Tants haljal murul.

Uudiseks Viitnal: talutare kapa-
kaljaga, mis oma ukse juba vara
hommikul lahti lööb. Peo algus
kell 3 p. l.

Jääb lõpuks soovida taevataadilt
ilusat ilma ja mõnetuhande pealist
rahvakogu. —ch.

Teadaanne.

Palmse kompanii kontroll-klassi-
katsed on pühapäeval, 23. juunil kell
9 kompanii laskerajal.

Instruktor.

Rootsi kuninga külaskäigu ja kaitse- liidupäeva

puhul, 27. juunil s. a. ilmub „**Kaitse
Kodu!**“ suure, vähemalt 160 lehekül-
jelise, sisurikka ja kena välimusega
albumina,

milline ei tohiks puududa ühegi eest-
lase laualt. Album sisaldab eneses
hulga huvitavaid ja väärtuslikke ar-
tikleid, jutustusi ja ajaloolist mater-
jali Rootsi ja Eesti avaliku ja poliit-
tilise elu tegelasilt.

Album on müügil juba 23. juunil
s. a. alates. Hind ainult 75 senti.

Esimene abi, sanitaaride, samariit- laste ja sõjaaegsete õdede kursused.

(Järg.)

8. Lõikused (operatio):

- a) lõikusetuba, desinfektsioon
ja puhtus,

b) arstiriistade ja sidemater-
jaali sterilisatsioon ja ette-
valmistamine.

9. Uimastamine ja tuimastamine.

VII.

**Üldteadmised elektro-mehaano-termo-
ja hydrotheraphiast (2 tundi).**

VIII.

**Tähtsamad nais-, silma-, kõrva-,
nina-, kurgu- ja suuhaigused
(14 tundi).**

IX.

Tähtsamad sisehaigused (8 tundi).

X.

Nakkavad haigused (10 tundi).

1. Ajalooline ülevaade, bakteriad.
2. Haigused (typhused, kolera, ve-
rine kõhutõbi, rõuged, sarlakid, leet-
rid, diphteriit jne.).
3. Levinemine, ärahoidmine, tali-
tus. Nakkavate haiguste vastu võit-
lemine.
4. Desinfektsioon.
5. Desinsektsioon.

XI.

Surnu talitus (2 tundi).

Eriti nakkavatesse haigustesse sur-
nud laipadega.

Matmine sõja- ja rahuajal.

XII.

Haigetalitus (16 tundi).

1. Haigetuba, selle väljavalik ja
sisseseade, läbituulutamine, valgus-
tus, kütmine, haigevoodi, haige eris-
tuste (väljaheited), röga, kusi, okse),
desinfektsioon ja koristamine.

2. Voodipesu, puhtus. Ihupesu.
Haige lamamine. Lamatise ärahoid-
mine. Haige transport.

3. Haige söötmine ja jootmine.
4. Haige vaatlustest üldse.
5. Kehasoojuse mõõtmine, pulsi ja
hingamise lugemine.

6. Keha mõõtmine ja kaalumine.
7. Eristuste kogumine ja hoidmine.
8. Valve haige juures.
9. Haiguskäigu ettekanne arstile.
10. Õe talitus haige läbivaatamise
juures arsti poolt.

11. Arsti eeskirjade täitmine.
12. Rohtude andmisest üldse.
13. Rohtude andmise viisid.
14. Kuristamine, sissehingamine,
pulveriseerimine, tilgutamine.

- a) süstimised (loputused, klistii-
rid).
- b) nahaalused süstimised.
15. Pintseldamine, sissehõõrumine
ja määrimine.

16. Vannid, valatused, mädadesse
linadesse mähkimine.

17. Kuumõhu aparaadid.
18. Niiskete ja kuivade kompres-
side panemine.
19. Kupud, sinepiplaaster.

20. Haige ettevalmistamine lõiku-
sele.

21. Talitus lõikuse ajal ja lõpul.

22. Kateteriseerimine.

XIII.

Esimeneabi (10 tundi).

Õnnetute juhtumiste ja äkiliste hai-
guste puhul.

1. Esimeseabi ja tema piirid.
2. Esimeseabi andja ülesanded.
3. Õnnetu riietest vabastamine.
4. Surma tunnused.
5. Kunstlik hingamine.
6. Kunstlik okse.
7. Maoloputus.
8. Haavad (löödud, lastud, mürgi-
tud jne.).

9. Verejooks ja selle sulgumine:

- a) väline,
- b) sisemine.

10. Luumurdud.
11. Võõrad kehad, hinge matmine.
12. Uppumine, poomine.
13. Lämmumine hingamiseks kõlb-
matute gaaside läbi.
14. Kuumapiste, päikesepiste.
15. Pikse-, elektrilööök.
16. Külumishaavad, külmumine.
17. Minestus, peajapõrutus.
18. Ajurabandus.
19. Südamerabandus.
20. Langetõbi, hüsteerilised kram-
bid.

21. Voolmed.
22. Ootamata sünnitus.
23. Merehaigus.
24. Mürgitused: happed, lehelisai-
ned, morfium (oopium), rikkiläänud
toiduained, kokaiin, strihniin, eeter,
kloroform, alkohol, tsüankaalium,
vosvor, arseenik, elavhõbeda prepa-
raadid (sublimaat).

XIV.

Välja sanitaartenistus (7 tundi).

Väsinute ja haigete eest hoolitse-
mine väeosa liikumisel ja puhkusel.
Intertrigo. Haudunud ja hõõrutud
jalad. Haavatute, haigete ja mür-
gistute kandmine ja vedamine. Kan-
dmine kätel ning kanderaamid. Kan-
deabinõude improviseerimine. Sani-
taar-kandurid. Haavatu asetamine
sanitaar autole ja kaarikule. Trans-
port viimastel. Transport sani-
taar rongides. Haavatute koris-
tamine lahinguväljalt. Kergelt
haavatud. Viibimatu arstiabi vaja-
vad haavatud. Lootuseta (surma-
valt) haavatud. Haavatutele ja hõõ-
rututele abiandmise üldised määru-
sed. Sidumise punktid, salgad, laat-
saretid, sanitaarvagunid ja transport.
Genfi konventsioon ja Punane Rist.
Järgneb.

Vastutav toimetaja: O. Luiga.
Väljaandja: Viru Maleva staap.